

здобуття знань, формування відповідного ставлення та розвитку навичок, які зумовлюватимуть здоровий спосіб життя, зберігатимуть і зміцнюватимуть здоров'я учнів. Саме тому проблема підготовки вчителя для викладання предметів оздоровчого спрямування (основ здоров'я, валеології, безпеки життєдіяльності, медико-санітарної підготовки) є вкрай актуальною.

Зміст валеологічної діяльності визначається сукупністю проблем, пов'язаних зі здоров'ям, на подолання яких мусить бути спрямована підготовка вчителя основ здоров'я. Серед них можна виділити:

- втрату молоддю соціально значущих ціннісних орієнтирів;
- поширення серед молоді тенденції до протиправної і асоціальної поведінки;
- девіантну поведінку, пов'язану з уживанням наркотичних і токсичних речовин (алкоголю, наркотиків, тютюну, психотропних речовин тощо);
- відсутність мотивації до здорового способу життя й збільшення внаслідок цього кількості хронічних захворювань (гіподинамії, нераціонального харчування, емоційного перенапруження тощо);
- ранні і небезпечні статеві стосунки та їхні наслідки (венеричні хвороби, ВІЛ/СНІД, аборти, хронічні захворювання репродуктивної системи, покинуті діти);
- зростання дитячої інвалідності у зв'язку з відсутністю необхідних знань щодо планування сім'ї;
- поширення серед молоді депресивних станів, суїцидів тощо.

Вирішення зазначених проблем може здійснити лише особистість, якій властиві певні індивідуальні риси гуманістичного спрямування. Вимоги до особистості вчителя основ здоров'я передбачені сукупністю валеологічних цінностей, що формують ціннісні орієнтації і визначають спрямованість його суспільно корисної діяльності.

Можна виділити такі групи валеологічних цінностей:

- цінності, що розкривають значення і сутність цілей валеологічної діяльності педагога, концепцію його особистості в усіх її різноманітних проявах, тобто концепцію «Я – професіонал» як джерело і результат валеологічного вдосконалення;
- цінності, що розкривають значення і сутність способів і засобів здійснення валеологічної діяльності, концепції педагогічного спілкування, педагогічних технологій і валеологічного моніторингу;
- цінності, що розкривають значення й сутність відношень як основного механізму валеологічної діяльності; концепцію власної позиції як сукупності відношень до інших і до себе, до валеологічної діяльності та до об'єкту валеологічного виховання і освіти;
- цінності, що розкривають значення наукових (фізіологічних, психологічних, педагогічних, природничо-наукових, санітарно-гігієнічних, теоретико-методологічних тощо) знань в здійсненні валеологічної діяльності;
- цінності, що розкривають значення й сутність якостей особистості вчителя основ здоров'я як суб'єкта валеологічної діяльності: здатність програмувати свою діяльність і передбачати її наслідки; здатність до творчої діяльності, здатність співвідносити власні цілі й діяльність з цілями й діяльністю інших; здатність до діалогового мислення й гуманістичного сприйняття виховного процесу тощо.

Безумовно, на ефективність формування особистості вчителя основ здоров'я будуть впливати дисципліни всіх трьох циклів підготовки. Наприклад, цикл гуманітарної та соціально-економічної підготовки за рахунок дисциплін культурологічного спрямування мусить забезпечувати формування певного рівня внутрішньої культури майбутнього фахівця. А включення до цього циклу дисциплін з певним професійним спрямуванням, наприклад, «біоетика», «культура здоров'я», «валеофілософія» тощо – сформує певний валеологічний світогляд і певну сукупність валеоцінностей.

Дисципліни циклу природничо-наукової та фундаментальної підготовки мають сформувати необхідне підґрунтя для подальшого засвоєння студентами професійно-орієнтованих дисциплін, а також забезпечити формування наукового світогляду. Для майбутніх фахівців-валеологів такими дисциплінами є передусім біологічні, зокрема такі, що безпосередньо стосуються біології людини і процесів її життєдіяльності.

Отже, професійно-орієнтована підготовка мусить включати, по-перше, блок психолого-педагогічних дисциплін, а по-друге, дисципліни, що забезпечують формування готовності до здійснення валеологічної діяльності в межах компетенції для існуючих освітньо-професійних рівнів підготовки за напрямом «Здоров'я людини».

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ТА ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ У ЦИКЛІ ГУРТКОВОЇ РОБОТИ СИНТЕЗУ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

*І.С. Сурсасва, В.Ф. Орлова
Вінниця, Україна*

Для всіх розвинених країн світу екологічна ситуація, що складається в містах, є предметом особливої уваги офіційних властей усіх рівнів, політичних партій та громадських рухів, засобів масової

інформації та широких верств населення.

Екологічна ситуація міст – "дзеркало", в якому відображається рівень соціально-економічного становища країни, тому не випадково інформація про екологічну ситуацію в розвинених країнах загальнодоступна і займає одне з провідних місць у політичному та громадському житті суспільства [1].

Гурткова робота в освітянському навчальному процесі є невід'ємною ланкою у підготовці творчої, всебічно розвинутої особистості.

У Вінницькому медичному коледжі ім. акад. Д.К.Заболотного загальна кількість гуртківців-науковців налічує 754 особи, які є членами 44-х предметно-наукових гуртків.

На цикловій комісії природничо-наукових дисциплін гурткова робота проводиться у інтегрованому синтезі таких навчальних предметів як біологія-географія-екологія. Головним напрямом науково-дослідницької діяльності нашого гуртка є дослідження стану навколишнього середовища Вінницької області. В період 2012-2013 н.р., темою дослідження молодих науковців-екологів нашого гуртка став «Моніторинг стану озеленення м. Вінниці», де об'єктом дослідження виступали зелені насадження міста, а предметом їх вивчення був біолого-екологічний стан рослин.

Зважаючи на те, що стан зелених насаджень у місті Вінниця з кожним роком все більше і більше погіршується, ми вирішили здійснити моніторинг цієї ситуації, цим і визначається *актуальність* обраної нами теми роботи.

Основні завдання дослідження

- Аналіз теоретичного матеріалу згідно теми роботи;
- Вибір прийомів та методів проведення дослідження;
- Проведення самого дослідження;
- Опрацювання отриманих результатів і їх статистичний аналіз;
- Узагальнення, систематизація даних та формулювання висновків;
- Формулювання пропозицій.

Практичне значення даного дослідження полягало в дослідженні реального стану озеленення в місті.

Особистий внесок гуртківців-дослідників – гуртківцями самостійно провели наукові дослідження, зібрали та проаналізували значний обсяг інформації.

Результати дослідження: На основі дослідження гуртківців була написана науково-практична робота по вивченню екологічного стану озеленення м. Вінниці. У період з 22 лютого по 22 березня 2013 року на базі Вінницького національного технічного університету відбувся конкурс «Моніторинг навколишнього середовища Вінницької області», серед учні, студентів та молодих вчених, де наш коледж здобув абсолютну перемогу у I та II етапах.

Метою статті є висвітлення дослідницької діяльності студентів в екологічному напрямку, як фактор екологічного і патріотичного виховання та формування екологічної свідомості молоді.

Основна частина. Озеленення у загальній системі зовнішнього благоустрою великих міст має велике значення. Перш за все зелені насадження значно зменшують наявність пилу й диму в повітрі міста, відіграють роль своєрідного фільтру. Вони впливають на формування мікроклімату в місті, бо діють на тепловий режим, вологість і ступінь рухомості повітря. Безліч видів декоративних рослин створюють широкі можливості для архітектурних композицій і планування міста в цілому. Зелені насадження є місцями активного й пасивного відпочинку населення. Особливо великою є роль парків культури і відпочинку. Окрім них у містах влаштовують сквери, бульвари, дитячі парки, міські сади, ботанічні сади, вуличні зелені насадження уздовж тротуарів, прибудинкові зелені насадження, палісадники, зелені насадження на промислових підприємствах, в лікарнях, школах та інше[2].

Озеленення – це створення в населених пунктах зон зелених насаджень. Серед наявних переваг озеленення у містах, слід виокремити такі, як зниження шумового забруднення, зменшення кількості пилу та різноманітних газових викидів, тобто оздоровлення міського повітряного басейна тощо.

Під час проведення дослідження, виходячи із завдань роботи, студентами були вивчені особливості зелених зон міста і їх вплив на стан навколишнього середовища, а саме наприклад на якість повітря, ґрунтів, води тощо. Студенти були розділені на групи, які моні торили закріплені за ними території. Головних вулиць міста та окремих мікрорайонів. У ході роботи був зібраний як статистичний так і теоретичний матеріал, збиралися фото та відеоматеріали, що стосувалися екологічного стану флори області.

На етапі опрацювання та систематизації матеріалів студенти обмінювались враженнями та результатами і спільно в колективі робили висновки. Наприклад на основі статистичного матеріалу, були створенні діаграми, які показували співвідношення кількості різних видів рослин (дерев, кущів, чагарників, квітів на території міста) і діаграми які показували обсяг насаджених та вирубаних рослин та аналіз сезонної обрізки дерев.

Був досліджений природно-заповідний фонд Вінницької області та зокрема міста на загальному обласному фоні.

Важливим етапом дослідження було формування рекомендацій, щодо вирішення основних проблем та покращення стану зелених насаджень

м. Вінниці. Для прикладу серед них можна підкреслити такі пропозиції:

- Проведення інформативних заходів: мітингів; акцій; суботників (організація роботи учнів, студентів та працівників приватних та державних установ для прибирання територій, висадки молодих дерев, кущів, квітників на території міста);
- Тематичні лекції та бесіди з учнями шкіл та студентами різнорівневих навчальних закладів про необхідність збереження зеленого фонду Вінниччини;
- інформатизація та заклик громадян до еколого-практичних дій через ЗМІ (Інтернет, радіо, телебачення, преса – газети, журнали, тематичні буклети та брошури тощо);
- Підвищити рівень відповідальності державних та приватних установ за санітарний естетичний стан та рівень озеленення прилеглих та закріплених територій;
- Залучення іноземних інвестицій шляхом написання міжнародних проектів, грантів та інші.
- Кримінальна відповідальність за самовільне та навмисне ушкодження об'єктів озеленення міста;
- Створення нових зелених куточків: парків, скверів, оздоблення прилеглих територій до будинків та власне дворів;
- Відновлення вже існуючих зелених зон;
- При навчальних закладах створити загони, які будуть доглядати за станом скверів, алей, парків, газонів; лісів, перелісків, лук приміських зон відпочинку тощо. Також вони можуть брати участь і в інших заходах: посадки парків, лісів, газонів, квітників, підгодівля і охорона птахів (такий досвід мав місце раніше, коли загони «зелених патрулів» патрулювали зелені насадження в містах і селищах, приміських зелених зонах, шкільних лісництвах).

Рис.1. З цієї діаграми чітко видно що кількість вирубаних дерев за насаджени в 4,5 рази більша, тобто на 638 дерев більше зрубано ніж посаджено

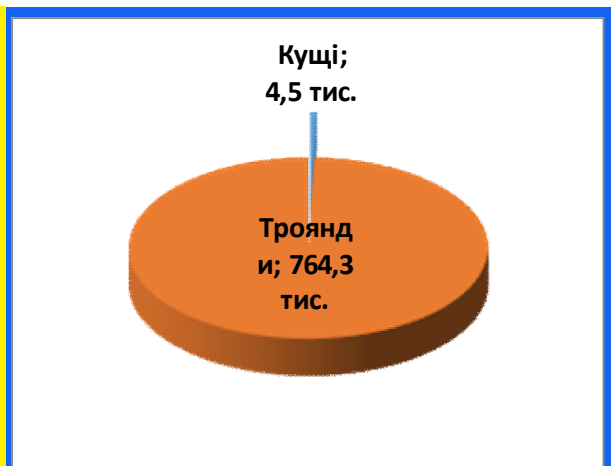

Рис.2. На цій діаграмі ми бачимо, що кількість висаджених троян перевищує кількість чагарників на 760 саджанців, і хоч троянди «естетичне оздоблення наших вулиць» кущі виконують екологічно більш важливішу роль як один із рівнів(видів) озеленення міста

Проаналізувавши пропозиції наших юних дослідників, видно, що студенти з інтересом та відповідальністю поставилися до виконання поставленого завдання, що показує високий рівень їх екологічної культури та свідомості сучасної молоді.

Висновки. Виконання такої тематичної комплексної роботи в гуртковому колективі створює тісний зв'язок між студентами та педагогами-наставниками, формує низку спільних цілей та ідей, що сприяє формуванню екологічного мислення та вихованню екологічної культури у студентів.

Література

1. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.gazon.ua/index.php?idd=124#.UQp3uTU8pFk>
2. [Електронний ресурс] – режим доступу: <http://www.economic.lviv.ua/gospodarstvo/ozelenennya-m-st.html>